

Persbericht

RAPPORT VAN EMCDDA EN EUROPOL OVER DE DRUGSMARKTEN IN DE EU ANNO 2019

Nieuw rapport belicht de verstreckende gevolgen van de drugsmarkten in de EU op het gebied van gezondheid en veiligheid

(26.11.2019, BRUSSEL **EMBARGO 10:00 MET Brussel (09.00 Lissabon)**) Europeanen besteden jaarlijks ten minste 30 miljard EUR aan drugs op het niveau van de straathandel, waardoor de drugsmarkt een belangrijke bron van inkomsten is voor criminele organisaties in de Europese Unie. Dit cijfer wordt vandaag bekendgemaakt in het **Rapport over de drugsmarkten in de EU anno 2019**, dat door het **Europees Waarnemingscentrum voor drugs en drugsverslaving (European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction, EMCDDA)** en **Europol** is uitgebracht ⁽¹⁾. Van dit totaal wordt bijna twee vijfde (39%) besteed aan cannabis, 31% aan cocaïne, 25% aan heroïne en 5% aan amfetamines en MDMA (figuur 1.1) ⁽²⁾.

De twee agentschappen hebben hun krachten gebundeld om voor de derde keer de stand van zaken uit de doeken te doen over de Europese markt van illegale drugs. Het rapport heeft betrekking op trends in de toeleveringsketen, van de productie en handel tot de distributie en verkoop. Er wordt in beschreven hoe de drugsmarkt verstreckende gevolgen heeft voor zowel de gezondheid als de veiligheid en hoe een holistische benadering van cruciaal belang is voor een doeltreffend beleid inzake drugsbestrijding.

Bij de presentatie van de resultaten van het rapport vandaag zei **Dimitris Avramopoulos, Europees commissaris voor Migratie, Binnenlandse Zaken en Burgerschap**: "Criminele organisaties grijpen snel nieuwe kansen om winst te maken en maken steeds vaker gebruik van technologische en logistieke innovaties om hun activiteiten over landsgrenzen heen uit te breiden. Daarnaast kunnen Europese consumenten tegenwoordig gemakkelijker aan drugs komen, vaak via sociale media en het internet. Het vandaag verschenen rapport toont eens te meer aan dat de illegale drugsmarkt een risico blijft vormen voor de gezondheid en veiligheid van onze burgers. We blijven ons samen met de lidstaten en internationale partners voortdurend inzetten om onze strijd tegen drugs in al zijn aspecten op te voeren: voor onze jongeren, onze burgers, onze maatschappij."

De strategische en actiegerichte analyse combineert gegevens van het drugscontrolesysteem van het **EMCDDA** met de operationele inlichtingen van **Europol** over georganiseerde misdaad. Uit de meest recente gegevens ⁽³⁾ blijkt dat de beschikbaarheid van drugs in Europa "zeer hoog" blijft en dat consumenten toegang hebben tot zeer uiteenlopende producten met een hoge zuiverheidsgraad en een krachtige werking, tegen constante of dalende prijzen. Een belangrijk transversaal thema in het rapport zijn de effecten van de productie van drugs op het milieu, waaronder ontbossing en het dumpen van chemisch afval, die kunnen leiden tot milieuschade, veiligheidsrisico's en hoge saneringskosten.

Toenemend geweld en corruptie in verband met activiteiten op de Europese drugsmarkt

In het rapport wordt gewezen op het toenemende belang van Europa, niet alleen als doelregio maar ook als drugsproducerende regio, en wordt getoond hoe het geweld en de corruptie die in de traditionele drugsproducerende landen reeds lang bekend zijn, in de EU steeds meer de kop opsteken.

De verstreckende gevolgen van de drugsmarkt in de analyse zijn onder meer de negatieve gevolgen van de drugsmarkt voor de samenleving (bv. bendegeweld, drugsgelateerde moorden) en de druk op overheidsinstellingen en regeringen. Het verband van de drugsmarkt met bredere criminele activiteiten (bv. mensenhandel, terrorisme) worden ook onderzocht, evenals de negatieve gevolgen ervan voor de legale economie (bv. hoe het witwassen van geld dat verband houdt met de drugshandel, ondermijnend is voor legitieme bedrijven) (zie deel I, infographic en figuur 1.2).

Handel, technologie en criminele hulpmiddelen – drijvende krachten achter de markt

Volgens het rapport vormen *globalisering, technologie en innovatie* en *criminele hulpmiddelen* drie drijvende krachten achter de drugsmarkt. In een “markt die wereldwijd meer verbonden is en door technologie wordt ondersteund” profiteren criminele organisaties van de mogelijkheden die voortvloeien uit de uitbreiding van de commerciële markten, de daarmee samenhangende logistieke ontwikkelingen en de digitalisering. In het rapport wordt bezorgdheid geuit over de grotere diversificatie van de drugssmokkel over zee (figuur 2.4) en het misbruik van de algemene luchtvaart (bv. privévliegtoegen, drones) voor criminele doeleinden (figuur 2.5). Ook het gebruik van post- en pakketdiensten voor het vervoer van drugs neemt snel toe, als gevolg van de stijgende trend van online winkelen in Europa en de verplaatsing van grotere hoeveelheden goederen.

Markten op het oppervlakteweb en het darknet, alsook sociale media, berichtendiensten en mobiele apps bieden mogelijkheden voor online verkoop van drugs. Niet alleen blijven de darknetmarkten veerkrachtig (ongeveer tien zijn tegenwoordig nog steeds actief – figuur 2.8), ook zijn er online verkoopkantoren en markten voor specifieke nationaliteiten en taalgroepen verschenen. Illegale vuurwapens, versleutelde smartphones en valse documenten behoren tot de belangrijkste criminele hulpmiddelen die steeds vaker door drugshandelaren worden gebruikt.

Directeur van het EMCDDA Alexis Goosdeel: “Dit rapport is een duidelijke waarschuwing aan beleidsmakers om de snel groeiende drugsmarkt aan te pakken, die in toenemende mate mondiaal, geïntegreerd en digitaal te werk gaat. De hyperproductie van drugs binnen en buiten de grenzen van de EU leidt tot een hoge beschikbaarheid van natuurlijke en synthetische stoffen. Dit betekent dat consumenten nu toegang hebben tot een verscheidenheid aan zeer krachtige en zuivere producten tegen betaalbare prijzen. Zorgwekkend is de toename van drugsgerelateerd geweld en corruptie binnen de EU. De verreikende gevolgen van de drugsmarkt voor de gezondheid en de veiligheid moeten nu een dringende beleidsprioriteit zijn.”

Uitvoerend directeur van Europol Catherine De Bolle benadrukt: “Europol ziet een duidelijke toename van de smokkelactiviteiten via onze operationele werkzaamheden en de inlichtingen die wij van de EU-lidstaten ontvangen. De rechtshandhaving moet deze ontwikkeling tegengaan. Daarom investeren wij zwaar in de ondersteuning van drugsgerelateerde onderzoeken in Europa. Europol richt zich met name op criminele organisaties op het hoogste niveau, die ten koste van hun slachtoffers veel geld verdienen.

De belangrijkste drugsmarkten nader bekeken

In het rapport wordt uitvoerig ingegaan op de markten voor de belangrijkste drugs die in Europa worden gebruikt, waarbij de route van productie naar gebruik wordt gevolgd.

- **Cannabis – steeds diverser wordende producten:** Met een geschatte waarde van ten minste 11,6 miljard EUR is dit de grootste drugsmarkt in Europa. Ongeveer 25 miljoen Europeanen (15-64 jaar) hebben de drug het afgelopen jaar gebruikt. Uit het rapport blijkt dat marihuana en hasj weliswaar nog steeds domineren, maar dat cannabisproducten in Europa steeds diverser worden. Zeer krachtige extracten, op cannabis gebaseerde geneesmiddelen en gezondheidsproducten en een toenemend aantal producten met cannabidiol (CBD) of kleine hoeveelheden THC worden in verschillende vormen verkocht (figuur 3.1). Hierdoor is het van essentieel belang om hun werkzaamheid en mogelijke effecten op de gezondheid nauwlettend in de gaten te houden. Het toegenomen geweld tussen criminele organisaties die in cannabis handelen, brengt extra druk op het gebied van rechtshandhaving met zich mee.
- **Heroïne en andere opioïden – zorgen over de ernstige gezondheidsrisico's en precursoren:** Het grootste aandeel van de schadelijke effecten, met inbegrip van sterfgevallen, in verband met het gebruik van illegale drugs in de EU is nog altijd te wijten aan het gebruik van opioïden. Met zo'n 1,3 miljoen probleemgebruikers van opioïden (voornamelijk heroïne) in de EU bedraagt de geschatte straatwaarde van de heroïenemarkt ten minste 7,4 miljard EUR per jaar. De Balkanroute blijft de belangrijkste route voor heroïne naar de EU, maar er zijn tekenen die wijzen op een toename van de heroïnehandel langs de zuidelijke route, met name via het Suezkanaal (figuur 4.8). Er zijn ook aanwijzingen van misbruik van en handel in de heroïneprecursor azijnzuuranhydride uit de EU naar heroïneproducerende gebieden. Zeer krachtige synthetische opioïden (bv. fentanylderivaten) vormen een steeds groter risico voor de gezondheid. Deze worden steeds vaker online verhandeld en per post verzonden, vaak in kleine verpakkingen met een groot aantal potentiële gebruikersdoses.

- **Cocaïne – ongekend grote productie en uitbreidende markten:** Dit is de op één na meest gebruikte illegale drug in de EU, met een geschatte straatwaarde van 9,1 miljard EUR. Ongeveer vier miljoen Europeanen (15-64 jaar) melden dat zij de drug het afgelopen jaar hebben gebruikt. Het gebruik concentreert zich nog steeds in het zuiden en westen van Europa, maar de markt lijkt zich uit te breiden. De ongekend hoge productie in Latijns-Amerika heeft geleid tot een toename van smokkel (hoofdzakelijk in zeecontainers) naar de EU, waar ongekend grote hoeveelheden in beslag zijn genomen. Doordat Europese criminele organisaties in Latijns-Amerika aanwezig zijn, zijn zij in staat de hele toeleveringsketen te beheeren. Dit kan een aanjager zijn van concurrentie op de cocaïnemarkt, die verband houdt met geweld binnen de EU. De EU lijkt op te komen als doorvoerzone voor cocaïne die bestemd is voor andere markten (bv. Midden-Oosten, Azië).
- **Amfetamine, methamfetamine en MDMA – grootschalige productie in Europa voor binnenlandse consumptie en export:** Deze vormen ongeveer 5% van de totale drugmarkt in de EU, met een geschatte straatwaarde van ten minste 1 miljard EUR voor amfetamine en methamfetamine en 0,5 miljard EUR voor MDMA. Ongeveer 1,7 miljoen Europeanen (15-64 jaar) hebben het afgelopen jaar amfetamine of methamfetamine geprobeerd, en ongeveer 2,6 miljoen Europeanen hebben MDMA (“ecstasy”) geprobeerd. De productie van deze stoffen vindt soms plaats op “industriële schaal” binnen de EU voor binnenlands verbruik en voor de export. Nieuwe productiemethoden leveren meer zuivere en goedkopere producten op, waarbij criminele organisaties de hele logistieke keten beheersen.
- **Nieuwe psychoactieve stoffen (NPS) – minder nieuwe gevallen maar krachtige stoffen vormen ernstige bedreiging voor de gezondheid:** Dit zijn uiteenlopende stoffen ten aanzien waarvan internationaal geen beleid is vastgesteld. De waarde van de NPS-markt is onbekend, maar in 2018 werden 55 NPS aan het EU Early Warning System gemeld, waardoor het totale aantal gemonitorde NPS op 731 kwam. De belangrijkste landen van herkomst zijn China en, in mindere mate, India. De afname van het aantal NPS (in 2014 werden er 101 gemeld) wordt geacht deels het gevolg te zijn van de beleidsmatige reacties en de activiteiten op het gebied van rechtshandhaving in de landen van herkomst. NPS blijven echter ernstige grensoverschrijdende bedreigingen voor de gezondheid vormen. Er verschijnen krachtige synthetische opioïden, cannabinoïden en “namaak” benzodiazepines op de markt die verband houden met meldingen van medische noodgevallen en sterfgevallen.

Drugsmarkten aanpakken: acties voor huidige en toekomstige scenario's

In een drugsmarkt die “in toenemende mate complex, adaptief en dynamisch is”, zo benadrukt het rapport, “moet het beleid en de respons van de EU in gelijke mate flexibel, adaptief en geïntegreerd zijn”. Het rapport bevat een brede waaier van lopende acties om de illegale drugsketen te bestrijden, van operationele maatregelen ter bestrijding van corruptie in havens tot de opleiding van ambtenaren in het ontmantelen van illegale drugslaboratoria. Ook wordt een overzicht gegeven van alle beschikbare beleidsinstrumenten (bv. coördinatiestructuren, wetgeving, samenwerkingsprogramma's en financiële instrumenten).

De belangrijkste actiegebieden die in het rapport aan bod komen zijn: het aanpakken van de bedrijfsmodellen van criminele organisaties op hoog niveau die actief zijn op de mondiale drugsmarkt; het terugdringen van de kwetsbaarheden aan de buitengrenzen; en investeren in forensische en toxicologische capaciteit om gelijke tred te houden met de innovaties in de productie van drugs.

De agentschappen benadrukken dat een toekomstgerichte aanpak een impuls zal geven aan de paraatheid om te reageren op mogelijke toekomstige uitdagingen, zoals virtuele valuta, dronetechologie, automatisering in de logistiek van de toeleveringsketen en kunstmatige intelligentie.

Noten

⁽¹⁾ Het 2019 EU Drug Markets Report (rapport over de drugsmarkten in de EU), inclusief een samenvatting, is in het Engels beschikbaar op www.emcdda.europa.eu/2019/drug-markets en www.europol.europa.eu. Het gaat vergezeld van 12 achtergrondpapieren waarin lacunes aan de orde worden gesteld die in 2016 zijn gemeld. Dit persbericht is beschikbaar in 24 talen. Het rapport maakt deel uit van een reeks die om de drie jaar wordt gepubliceerd (sinds 2013).

⁽²⁾ De afbeeldingen in het rapport zijn te downloaden van de mediabibliotheek van het EMCDDA www.emcdda.europa.eu/media-library

⁽³⁾ Tenzij anders vermeld, hebben de gegevens in dit rapport betrekking op 2017.